

Сезона 2015/2016

Петак, 26. фебруар 2016. године
Задужбина Илије М. Коларца у 20 часова

Циклус: **За почетнике**

Диригент: **Владимир Куленовић**

Програм:

Јозеф Хајдн

Симфонија бр. 1 у Де-дуру

Presto

Andante

Presto

Трајање: око 11 минута

Лудвиг ван Бетовен

Симфонија бр. 1, оп. 21 у Це-дуру

Adagio molto – Allegro con brio

Andante cantabile con moto

Menuetto – Allegro molto e vivace

Adagio – Allegro molto e vivace

Трајање: око 26 минута

Густав Малер

Симфонија бр. 1 у Де-дуру (*Титан*)

Langsam, schleppend. Immer sehr gemächlich

Kräftig bewegt, doch nicht zu schnell, Recht gemächlich)

*Feierlich und gemessen, ohne zu schleppen Sehr einfach und schlicht wie eine Volksweise,
und Wieder etwas bewegter, wie im Anfang*

Stürmisch bewegt – Energisch

Трајање: око 53 минута

Концертмајстор: **Тијана Милошевић**

Прво симфонијско остварење **Јозефа Хајдна** (1732-1809) настало је у време када је композитор службовао код грофа Морзина у Чешкој. Иако се ово дело класификује као ауторова прва симфонија, музиколози који су се бавили Хајдновим стваралаштвом не могу са сигурношћу да тврде да ли је она заправо прва компонована или прва сачувана симфонија.

Као и већина раних Хајднових симфонија, али и остварења његових савременика у истом жанру, **Симфонија бр. 1 у Де-дуру** има три става (брз-лаган-брз). Инструментација је такође типична за период у којем је настала – две обое, фагот, две хорне, гудачи и континуо. Први став је написан у маниру *Манхајмске школе*, чији су следбеници на челу са чешким композитором Јоханом Штамицом писали музику за дворски оркестар у Манхајму у другој половини 18. века. Представници *Манхајмске школе* унели су бројне новине у композициони стил тог доба, што се превасходно односи на нагле динамичке промене. Тако је Хајдн на почетку Прве симфоније искористио тзв. *манхајмски крешендо*, док остатак дела прати класичну аустријску традицију и карактер.

Симфонија бр. 1 у Це-дуру оп. 21 **Лудвига ван Бетовена** (1770-1827) посвећена је Готфриду фон Свитену, композиторовом мецени из периода када је био млад уметник. Стилски, дело у потпуности прати традицију Бетовенових претходника, нарочито Ј. Хајдна и В. А. Моцарта, али су већ и у овом раном остварењу оучљиве јасне карактеристике Бетовеновог јединственог стилског израза.

Симфонија бр. 1 је премијерно изведена 1880. године у Бечу, на концерту који је тамошњој захтевној публици требало да представи Бетовена као младог и перспективног ствараоца. У литератури се ово дело разматра као резултат смелог и напредног експериментисања које је представио пет година након последње Хајднове, и дванаест година након последње Моцартове симфоније.

Форма је конципирана у складу са успостављеном композиционом традицијом тог времена. Музички садржај, инструментација и темпа су, пак, неуобичајени, ако не и револуционарни, када је у питању третман симфонијског материјала.

Бетовен се својим првим симфонијским остварењем представио као веома храбар, јединствен и напредан симфонијски композитор, а специфичном стилском изразу који је тада приказао, остао је веран кроз читав професионални живот.

Снажно ослоњено на симфонијску традицију Бетовена и Брукнера, прво симфонијско остварење **Густава Малера** (1860-1911) исцртало је јасне карактеристике његовог симфонијског стила. **Прва симфонија** је компонована 1887-1888. године, док је Малер радио на месту другог диригента у Лајпцишкој опери. Премијера, која је уследила у Будимпешти 1889. године, резултирала је лошим пријемом публике и разочарањем композитора. До 1907. године, Малер је четири пута редиговао партитуру. Првобитна петоставачна форма симфоније тематски је била подељена на два дела, са три става у једном делу и два у другом. За наредна извођења у Хамбургу (1893) и Вајмару (1894), делу је додао поднаслов *Титан – тонска поема у форми симфоније* (*Титан* потиче од дела Жана Пола којим је Малер био инспирисан), као и програмске поднасловне ставове, које је на крају одбацио. Коначна верзија је четвороставачна, јер је став *Блумине*, који се некада налазио између првог и другог става, избачен. Открио га је тек 1966. године Доналд Мичел, а годину дана касније је Бенџамин Бритн дириговао првим извођењем интегралне верзије симфоније. Разлог за уклањање овог става није до краја јасан, али је претпоставка да је ипак подлегао коментарима критичара који су овај став називали сентименталним и тривијалним.

Прва симфонија започиње хронолошки низ од четири симфоније *Чудесног рога*, тематски и емоционално инспирисане антологијом немачких народних песама *Дечаков чудесни рог*. Поред мноштва оригиналних тема, Малер користи и две песме из циклуса *Песме путника* и *Дечаков чудесни рог*, које у првом и трећем ставу укршта са новим материјалима.

Асја Радоњић